R I I G I K O H U S

KOHTUNIKE DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI OTSUS

Tartu, 17. november 2003 Distsiplinaarasi nr 3-8-11-5-03

Riigikohtu juures asuv distsiplinaarkolleegium koosseisus: eesistuja riigikohtunik Peeter Vaher ning liikmed riigikohtunikud Henn Jõks ja Harri Salmann, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik Egon Konsand ja Viljandi Maakohtu kohtunik Urmas Reinola vaatas 6. novembril 2003. a Tartus Lossi 17 toimunud kinnisel istungil läbi

A Linnakohtu kohtuniku X,
sündinud 16. septembril 1959. a.,
kohtunikuks nimetatud 19. novembril 1993. a.,
distsiplinaarasja.

X istungile ei ilmunud.
Istungit protokollis Riigikohtu sekretär Piret Lehemets.

Distsiplinaarmenetlus on A Linnakohtu kohtuniku X suhtes algatatud Riigikohtu esimehe poolt 21. oktoobril 2003. a Marina Dubovskaja 4. septembri 2003. a avalduse alusel, seoses tema volituste tühistamisega 26. juunil 2003. a tsiviilasja nr 2-395/03 menetlemisel eelistungil.

I Distsiplinaarsüüdistus

1. Asjaolud

3. veebruaril 2003 toimus A Linnakohtus kohtunik X eesistumisel kohtuistung tsiviilasjas nr 2-826/02, kus kostjat Inna Müüri esindas Marina Dubovskaja.
M. Dubovskaja esitas kohtule I. Müüri esindamise kohta lihtkirjaliku volikirja ning selgitas kohtule, et ta esindab I. Müüri TsMS § 85 lg 1 p 7 alusel kui õigusteadmistega isik. Kohtunik nõudis M. Dubovskajalt diplomit juriidilise hariduse kohta, samuti dokumenti, mis tõendaks, et ta tegeleb õigusabi osutamisega füüsilisest isikust ettevõtjana. Kuna M. Dubovskajal ei olnud juriidilist haridust tõendavat diplomit kaasas ning ta ei olnud registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjana, tühistas kohtunik X TsMS § 88 lg 5 alusel M. Dubovskaja volitused ning jätkas kohtuistungit, andmata I. Müürile TsMS § 88 lg-s 7 ettenähtud korras võimalust võtta endale uus esindaja. A Linnakohus tegi 10. veebruaril 2003 tsiviilasjas nr 2-826/02 otsuse. See otsus tühistati Viru Ringkonnakohtu 16. aprilli 2003 otsusega protsessiõiguse normide olulise rikkumise tõttu. Ringkonnakohus leidis, et linnakohus tühistas alusetult M. Dubovskaja volitused ning jättis põhjendamatult rahuldamata I. Müüri taotluse kohtuistungi edasilükkamiseks. M. Dubovskaja ei näidanud end kohtumenetluses ebaausa, asjatundmatu või vastutustundetuna, mistõttu puudus alus

TsMS § 88 lg 5 rakendamiseks. Samuti ei sätesta tsiviilkohtumenetluse seadustik, et isik, kes on TsMS § 85 lg 1 p 7 alusel lepinguline esindajana kohtus, peab omama juriidilist haridust või olema registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjana.

26. juunil 2003 toimus A Linnakohtus kohtunik X eesistumisel eelistung tsiviilasjas nr 2-395/03, kus Marina Dubovskaja esindas kostjat Marina Dmitrijevat.
M. Dubovskaja esitas istungil kohtunik N. Losevtsova vastu kirjaliku taanduse, milles leidis, et esinevad asjaolud, mis tekitavad kahtlust kohtuniku erapooletuses. M. Dubovskaja osutas taanduses sellele, et 3. veebruaril 2003 tühistas kohtunik X alusetult tema kui kostja I. Müüri lepingulise esindaja volitused, millega kohtunik rikkus kostja protsessiõigusi. Kohtunik X oli teadlik, et M. Dubovskaja ja I. Müür pöördusid Riigikohtu poole taotlusega algatada kohtunik X suhtes distsiplinaarmenetlus. 19. märtsil 2003 I. Müürile saadetud kirjas soovitas kohtunik X pöörduda I. Müüril kvaliteetse õigusabi saamiseks kvalifitseeritud juristide või advokaatide poole. M. Dubovskaja leidis, et selline soovitus näitas kohtunik X eelarvamuslikku suhtumist temasse.

Kohtunik X 26. juuni 2003 määrusega jäeti M. Dubovskaja poolt esitatud taandus rahuldamata. Sama määrusega tühistas kohtunik M. Dubovskaja volitused M. Dmitrijeva esindajana ja andis M. Dmitrijevale võimaluse võtta endale uus esindaja. M. Dubovskaja volituste tühistamist põhjendas kohtunik määruses sellega, et M. Dubovskaja ei kuulu nende isikute hulka, kes TsMS § 85 lg 1 alusel võivad olla kohtus esindajaks. Samuti näitas M. Dubovskaja määruse kohaselt ennast kohtumenetluses ebaausana M. Dmitrijeva suhtes, sest olles teadlik, et antud tsiviilasi on kohtunik X menetluses, nõustus M. Dubovskaja 25. juunil 2003 olema M. Dmitrijeva esindajaks ning valmistas samal päeval enda nimel ette kohtuniku taanduse, teavitamata sellest M. Dmitrijevat. Samuti näitas M. Dubovskaja ennast asjatundmatuna, sest ei suutnud koostada nõuetekohast volikirja.

M. Dubovskaja esitas 4. septembril 2003 Riigikohtu esimehele avalduse, milles ta taotles kohtunik X suhtes distsiplinaarmenetluse algatamist.

2. Kokkuvõte

Riigikohtu esimees leiab, et kohtunik X on suhtunud tsiviilasja nr 2-395/03 menetlemisel M. Dubovskajasse eelarvamuslikult. Kohtunik X tühistas oma 26. juuni 2003 määrusega M. Dubovskaja volitused põhjusel, et M. Dubovskaja näitas ennast kohtumenetluses ebaausa ja asjatundmatuna. M. Dubovskaja ebaaus käitumine ilmnes kohtuniku hinnangul selles, et ta nõustus olema M. Dmitrijeva esindajaks kohtuasjas, mida menetles kohtunik X ning esitas kohtuniku vastu taanduse esindatava M. Dmitrijeva teadmata.

Kohtuniku seisukoht, et M. Dubovskaja ei oleks tohtinud nõustuda M. Dmitrijevat kohtunik X poolt menetletavas kohtuasjas esindama, ei tugine seadusele. 26. juuni 2003 kohtuistungi protokollist nähtub, et M. Dmitrijeva toetas M. Dubovskaja poolt esitatud taandust ning ei väljendanud rahulolematust oma esindaja suhtes. Kohtunik leidis oma 26. juuni 2003 määruses, et M. Dubovskaja näitas end kohtumenetluses asjatundmatuna, sest ei suutnud koostada seaduse nõuetele vastavat volikirja. Samas ei ole kohtunik oma määruses märkinud, millistele nõuetele volikiri ei vastanud. Küll aga nähtub 26. juuni 2003 kohtuistungi protokollist, et kohtunik võttis M. Dubovskaja volikirja kohtuasja materjalide juurde ja jätkas kohtuistungit. Kui kohtunik ei oleks enne tema vastu taanduse esitamist aktsepteerinud M. Dubovskaja esindusõigust põhjusel, et

volikiri ei vastanud seaduse nõuetele, ei oleks ta saanud hiljem lahendada ka M. Dubovskaja poolt esitatud taandust ega tühistada tema volitusi.

Kohtunik X tühistas M. Dubovskaja volitused pärast seda, kui viimane esitas kohtuniku vastu taanduse. Isegi kui puudusid alused kohtuniku taandamiseks, võib esindaja volituste tühistamine sama määrusega, millega jäeti taandus rahuldamata, näida kättemaksuna taanduse esitamise eest. Sellisel viisil esindaja volituste tühistamine kahjustab kohtu mainet.

Tühistades oma 26. juuni 2003 määrusega M. Dubovskaja volitused, eksis kohtunik X kohtute seaduse §-s 70 sätestatud kohustuse vastu täita oma ametikohustusi erapooletult ning hoiduda tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

Juhindudes kohtute seaduse § 87 lg-st 2, leidis Riigikohtu esimees, et kohtunik X distsiplinaarsüütegu seisnes oma ametikohustuste täitmata jätmises.

3. Tõendid

Riigikohtu esimees kui distsiplinaarasja algataja on kogunud selle distsiplinaarasja lahendamiseks vajalikke tõendeid ja seletusi (materjalid kokku 83-l lehel), mis on edastatud koos distsiplinaarsüüdistusega kohtunike distsiplinaarkolleegiumile. Distsiplinaarkolleegiumi palvel saatis A Linnakohtu esimees kohtunik X kohta iseloomustuse, mis võeti asja materjalide juurde.

Riigikohtu esimehele 26. septembril 2003 esitatud seletuskirjas leiab kohtunik X, et ta ei ole rikkunud kohtumenetluse korda, ei ole pannud toime ametialast eksimust ega väärtegu, mis õõnestaks õigusemõistmise autoriteeti, samuti ei ole ta rikkunud kohtueetikat või protsessiosaliste õigusi. Seoses M. Dubovskaja volituste tühistamisega märgib kohtunik oma seletuskirjas, et M. Dubovskaja näitas end oma tegude ja kaebuse sisuga asjatundmatu, mittepädeva ja juriidiliselt harimatu inimesena. Sellest, et M. Dubovskaja suhtub kohtusse lugupidamatult ja klaarib kohtunikuga mingeid isiklikke arveid, annab kohtuniku hinnangul kinnitust tema käitumine kohtus ning ebaaus suhtumine volitajasse M. Dmitrijevasse. Kohtunik X juhib tähelepanu asjaolule, et teades, et tsiviilasi nr 2-395/03 on tema menetluses, koostas M. Dubovskaja samal päeval, mil ta sai volituse M. Dmitrijeva esindamiseks, kättemaksuhimust 3. veebruari 2003 määruse eest avalduse kohtuniku taandamiseks.

Distsiplinaarkolleegiumile 3. novembril 2003. a saadetud kirjas leiab kohtunik X, et ta eksis ja kahetseb seda, ta ei soovinud kohtu mainet kahjustada. Põhjusena märgib ta suurt töökoormust. Seoses tööülesannete täitmisega ei ole võimalik istungile tulla. Samas ei taotlenud ta istungi edasilükkamist ja nõustus asja arutamisega ilma tema osavõtuta.

II Distsiplinaarkolleegiumi seisukoht

Kohtute seaduse § 70 lg 1 sätestab, et kohtunik täidab oma ametikohustusi erapooletult ja omakasupüüdmatult ning järgib teenistushuve ka väljaspool teenistust. Sama paragrahvi lg 2 sätestab, et kohtunik käitub laitmatult nii teenistuses kui ka väljaspool seda, hoidudes tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

Kolleegium leiab, et kohtunik X rikkus erapooletuse nõuet ja kahjustas kohtu mainet, kui tühistas M. Dubovskaja volitused 26. juunil 2003 tsiviilasja nr 2-395/03 menetlemisel eelistungil. Kolleegiumi selline järeldus rajaneb järgneval:

1. Tühistades M. Dubovskaja volitused, leidis kohtunik X 26. juuni 2003. a määruses, et M. Dubovskaja näitas ennast ebaausana M. Dmitrijeva suhtes, sest olles teadlik, et antud tsiviilasi on kohtunik X menetluses, nõustus M. Dubovskaja olema 25. juunil 2003 M. Dmitrijeva esindajaks ning valmistas samal päeval ette kohtuniku taanduse, ilma et ta oleks sellest teavitanud M. Dmitrijevat.

   Kolleegium leiab, et kohtuniku arusaam, et M. Dubovskaja ei oleks tohtinud nõustuda olema esindajaks M. Dmitrijevale kohtuasjas, mida menetles kohtunik X, ei ole kooskõlas seadusega. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 85 lg 1 p 7 kohaselt võib lepingujärgseks esindajaks kohtus olla muu õigusteadmistega isik. M. Dubovskaja esitas kohtunikule 25. juunil 2003 lihtkirjaliku volikirja, millest nähtub, et M. Dmitrijeva on teda volitanud ennast esindama. Lisaks sellele esitas M. Dubovskaja ka Sotsiaalteaduste Erakõrgkooli Veritas diplomi selle kohta, et talle on omistatud bakalaureusekraad õigusteaduse erialal. 26. juuni 2003 kohtuistungi protokollist nähtub ka see, et kostja M. Dmitrijeva kinnitab kohtunikule, et ta toetab oma esindaja M. Dubovskaja poolt esitatud taandust kohtuniku vastu.

2. Tühistades M. Dubovskaja volitused, leidis kohtunik X 26. juuni 2003 määruses, et M. Dubovskaja näitas ennast asjatundmatuna. Asjatundmatus seisnes selles, et ta ei suutnud koostada nõuetekohast volikirja. Kuid määruses ei ole kohtunik märkinud, millistele seaduse nõuetele M. Dubovskaja volitusi tõendav volikiri ei vastanud. Seda ei ole märgitud ka 26. juuni 2003 kohtuistungi protokollis. Kohtuistungi protokollist nähtub aga see, et kohtunik võttis M. Dubovskaja volikirja kohtuasja juurde ega seadnud kahtluse alla selle nõuetekohasust ja jätkas istungit. Seega aktsepteeris kohtunik X volikirja enne taanduse esitamist ja vaid seetõttu oligi tal võimalik lahendada M. Dubovskaja poolt esitatud taandust.

   Distsiplinaarkolleegium järeldab eeltoodust, et kohtunik X määruses esitatud M. Dubovskaja volituste tühistamise põhjused - ebaausus ja asjatundmatus, ei ole volituse tühistamise tegelikud põhjused. Tegelik põhjus oli selles, et kohtunikul oli kujunenud negatiivne hoiak M. Dubovskaja suhtes.

Eeltoodu annab distsiplinaarkolleegiumile aluse väita, et kohtunik X ei täitnud oma ametikohustusi erapooletult. Kuna ta ei täitnud oma ametikohustusi erapooletult, siis sellise tegevusega kahjustas ta ka kohtu mainet.

Kolleegium leiab, et asjas kogutud ja uuritud tõenditega on tõendatud, et kohtunik X on toime pannud süülise teo, mis seisneb oma ametikohustuste mittekohases täitmises. Seetõttu tuleb teda karistada. Karistuse mõistmisel arvestab kolleegium sellega, et kohtunik X töötab kohtunikuna 1993. aastast ja teda ei ole varem karistatud, samuti tema suurt töökoormust ning seda, et ta on aru saanud oma teost ja kahetseb seda. Kolleegium leiab, et kohtunik X-i on võimalik karistada noomitusega.

Eeltoodu alusel ja juhindudes kohtute seaduse § 87 lõigetest 1 ja 2, § 88 lg 1 punktist 1 ning § 97 lõigetest 1, 3 ja 4
Riigikohtu juures asuv distsiplinaarkolleegium

o t s u s t a s:

Mõista A Linnakohtu kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteo toimepanemises ja määrata talle distsiplinaarkaristuseks noomitus.

Otsuse peale võib X esitada Riigikohtu üldkogule kaebuse käesoleva otsuse kuulutamisest alates 30 päeva jooksul. Otsus jõustub pärast nimetatud tähtaja möödumist, kui pole esitatud kaebust. Kaebuse esitamisel jõustub kolleegiumi otsus Riigikohtu üldkogu otsuse kuulutamisest.

Henn Jõks Harri Salmann Peeter Vaher

Egon Konsand Urmas Reinola